

Umění a kultura

Tato vzdělávací oblast zahrnuje dva vyučovací předměty – Hudební výchovu a Výtvarnou výchovu (1. - 9. ročník).

Charakteristika vyučovacího předmětu Hudební výchova

Na 1. stupni základního vzdělávání se žáci seznamují prostřednictvím činností s výrazovými prostředky a s jazykem hudebního umění. S ním se učí tvořivě pracovat, užívat ho jako prostředku pro sebevyjádření. Poznávají zákonitosti tvorby, seznamují se s vybranými uměleckými díly, učí se je vzhledem ke svým zkušenostem chápat a výpovědi sdělované uměleckým dílem rozpoznávat a interpretovat.

S přechodem na 2. stupeň základního vzdělávání se otevírá cesta širšímu nazírání na kulturu a umění. Připomínají se historické souvislosti a společenské kontexty ovlivňující umění a kulturu. Inspirací k činnostem se stávají také díla literární a dramatická (divadlo, film) tvorba multimediální i samotné znakové systémy. Nalézání vztahů mezi jednotlivými druhy umění a uplatňování různorodosti výrazových prostředků při hledání variant řešení společně zvolených témat umožňují projekty. Ty otevírají společný prostor pro získání dovedností a poznatků překračujících rámec jednotlivých oborů a přispívají tak k osobitějšímu a originálnějšímu sebevyjádření i hlubšímu porozumění uměleckému dílu.

Vzdělávací obsah je rozdělen do čtyř oblastí: **vokální činnost** – práce s hlasem, kultivace pěveckého i mluveného projevu, **instrumentální činnost** – hra na hudební nástroje a jejich využití při reprodukci a produkci, **hudebně pohybová činnost** – ztvárnění hudby pohybem, tancem, gesty, **poslechová činnost** – aktivní vnímání hudby, poznávání žánrů, stylů a podob.

1. stupeň ZŠ

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Ve výuce hudební výchovy na 1. stupni je důraz kladen především na:

- Uplatňování a posilování správných pěveckých návyků
- Elementární doprovod písně
- Reagování na hudbu pomocí pohybu
- Rozlišení základních žánrů hudby
- Rozvíjení tvůrčího potenciálu
- Vnímání a cítění hudby

Učivo uvedené v učebních osnovách je v rámci školy závazné. Zařazení rozšiřujícího učiva zváží vyučující s ohledem na specifika konkrétní třídy a individuální potřeby žáků.

Do výuky jsou formou integrace průběžně zařazována průřezová témata v souvislosti s aktuálními situacemi a problémy současného světa. Jedná se o následující průřezová témata:

- **Osobnostní a sociální výchova (OSV):** Rozvoj schopností poznávání, Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorganizace, Psychohygienu, Kreativitu, Poznávání lidí, Mezilidské vztahy, Komunikace, Kooperace a kompetice, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- **Mediální výchova (MeV):** Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, Vnímání autora mediálních sdělení, Fungování a vliv médií ve společnosti, Tvorba mediálního sdělení, Práce v realizačním týmu.
- **Multikulturní výchova (MuV):** Kulturní difference; Lidské vztahy; Multikulturalita.
- **Výchova demokratického občana (VDO):** Občanská společnost a škola, Občan občanská společnost a stát.
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS):** Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané.
- **Environmentální výchova (EV):** Ekosystémy, Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí.
- **Etická výchova (EtV):** Mezilidské vztahy a komunikace, Důstojnost lidské osoby, Pozitivní hodnocení druhých, Kreativita a iniciativa, Komunikace citů, Interpersonální a sociální empatie, Asertivita, Reálné a zobrazené vzory, Prosociální chování v osobních vztazích, Prosociální chování ve veřejném životě.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Hudební výchova se realizuje ve všech ročnících 1. stupně ZŠ v této hodinové dotaci:

	1. stupeň				
Ročník	1	2	3	4	5
Počet hodin	1	1	1	1	1

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Hudební výchova je vyučována z větší části v nedělených třídách. V případě, že se část výuky odehrává v rámci školního tematického projektu, jsou žáci rozděleni podle předem stanoveného klíče. Vyučování předmětu probíhá v kmenové učebně třídy nebo ve specializované učebně. Žáci alespoň jednou za rok navštíví kulturní akci k danému tématu. Žáci si osvojené dovednosti a znalosti vyzkouší v činnostech organizovaných pro školu a komunitu rodičů a obce.

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel se při veškerých činnostech cíleně zaměřuje také na rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků.

KOMPETENCE K UČENÍ vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení	➤ vedeme žáky k užívání správné terminologie a symboliky ➤ umožňujeme každému žákovi zažít úspěch
KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	➤ sledujeme při hodině pokrok všech žáků ➤ vedeme žáky k vzájemnému naslouchání
KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	➤ zajímáme se o náměty, názory, zkušenosti žáků ➤ vytváříme příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	➤ vedeme žáky k vzájemnému naslouchání ➤ vedeme žáky k tomu, aby brali ohled na druhé ➤
KOMPETENCE OBČANSKÉ vychovávat žáky jako svobodné občany, plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých, jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a za své životní prostředí, jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	➤ umožňujeme žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků

KOMPETENCE PRACOVNÍ vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci, pomoci žákům při volbě jejich budoucího povolání	➤ sledujeme při hodině pokrok všech žáků ➤ vedeme žáky k používání obecně známých termínů, znaků a symbolů ➤ vedeme žáky k užívání různých nástrojů a vybavení
KOMPETENCE DIGITÁLNÍ vést žáky k vyhledávání a sdílení inspiračních zdrojů, uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům	➤ vedeme žáky k aktivnímu a smysluplnému využívání elektronických hudebních nástrojů, digitálních aplikací i dostupných programů jako nástrojů pro reprodukční, produkční i vlastní tvůrčí počiny ➤ vedeme žáky k vyhledávání a sdílení inspiračních zdrojů, uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům ➤ žáci mají možnost vyhledávat a sdílet inspirační zdroje uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům

Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (OVO) Hudební výchova 1. stupeň ZŠ

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *zpívá v jednohlase*
- *rytmizuje a melodizuje jednoduché texty*
- *využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře*
- *reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie*
- *rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby*
- *rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *zpívá v jednohlase či dvojhlas v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti*
- *realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not*
- *využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní*
- *rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby*
- *vytváří jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace*
- *rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků*
- *ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace*

Učivo

1. VOKÁLNÍ ČINNOSTI

1.1 pěvecký a mluvní projev – pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, dynamicky odlišený zpěv), hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu

1.2 hudební rytmus – realizace písní ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu

1.3 dvojhlas a vícehlas – prodleva, kánon, lidový dvojhlas apod.

1.4 intonace, vokální improvizace – diatonické postupy v durových a mollových tóninách (V., III. a I. stupeň, volné nástupy VIII. a spodního V. stupně apod.), hudební hry (ozvěna, otázka - odpověď apod.)

1.5 záznam vokální hudby – zachycení melodie písně pomocí jednoduchého grafického vyjádření (např. linky), nota jako grafický znak pro tón, zápis rytmu jednoduché písně, notový zápis jako opora při realizaci písně

2. INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI

2.1 hra na hudební nástroje – reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí jednoduchých nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten, keyboardů apod.

2.2 rytmizace, melodizace, hudební improvizace – tvorba přede her, meziher a doher s využitím tónového materiálu písně, hudební doprovod (akcentace těžké doby v rytmickém doprovodu, ostinato, prodleva), hudební hry (ozvěna, otázka – odpověď), jednodílná písňová forma (a – b)

2.3 záznam instrumentální melodie – čtení a zápis rytmického schématu jednoduchého motivku či tématu instrumentální skladby, využití notačních programů

3. HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI

3.1 taktování, pohybový doprovod znějící hudby – dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance

3.2 pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu znějící hudby – pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků

3.3 orientace v prostoru – utváření pohybové paměti, reprodukce pohybů při tanci či pohybových hrách

4. POSLECHOVÉ ČINNOSTI

4.1 **kvality tónů** – délka, síla, barva, výška

4.2 **vztahy mezi tóny** – souzvuk, akord

4.3 **hudební výrazové prostředky a hudební prvky s výrazným sémantickým nábojem** – rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny v hudebním proudu

4.4 hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj

4.5 **hudební styly a žánry** – hudba taneční, pochodová, ukolébavka apod.

4.6 **hudební formy** – malá písňová forma, rondo, variace

4.7 **interpretace hudby** – slovní vyjádření (jaká je to hudba a proč je taková)

Hudební výchova – 1. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - osvojí si minimálně 10 nových písní, projevuje zájem o zpěv a hudební činnosti – uvolněně, intonačně a rytmicky správně zpívá ve sboru, ve skupině, sólo (dobrovolně), texty písní zná z paměti - při zpěvu správně otevírá ústa, dovede zazpívat brumendo a na neurčitý vokál, při zpěvu netísí hrudník - dodržuje zásady hlasové hygieny - zopakuje zpívané nebo hrané rytmickomelodické motivy - melodizuje jednoduché texty (jména, říkadla) - zpívá ve skupině s oporou melodického nástroje nebo učitelova zpěvu (později i harmonického doprovodu) - technicky správně používá jednoduché nástroje Orffova instrumentáře - správně zvolí improvizovaný nástroj podle charakteru doprovázené písně nebo tance - podle svých možností předvede hru na nástroje Orffova instrumentáře - zapojí se alespoň do dvou hudebně pohybových her - doprovází zpěv nebo pohyb tleskáním, pleskáním, luskáním, podupy - pochoduje na počítání, se zpěvem a podle hudby - rozlišuje hudbu mírnou a ráznou - individuálně nebo ve skupině předvede různé druhy chůze s hudebním doprovodem - používá ve správných souvislostech pojmy rychle a pomalu, potichu a nahlas, vysoké a hluboké tóny, stoupavá a klesavá melodie - předvede pokus o „balet“ a „tanec“ na populární hudbu - dovede v klidu vyslechnout krátkou hudební ukázkou - rozlišuje hlasy a zvuky kolem sebe, zvuk a tón, mluvu a zpěv, hlas mužský, ženský, dětský, zpěv sólisty a sboru, píseň a nástrojovou skladbu - podle zvuku a tvaru pozná nejznámější hudební nástroje - píše noty celé správného tvaru na linkách a v mezerách - pozná notu celou, taktovou čáru a houslový klíč	Vokální činnosti, nácvik písní - osvojování nových písní - správná výslovnost (otevírání úst, brumendo, neurčitý vokál) - uvolňovací cviky - zásady hlasové hygieny - intonační a rytmických schopnosti - sjednocení hlasového rozsahu (c1-a1) - zpěv sboru nebo skupiny s oporou učitelova hlasu nebo melodického nástroje - harmonický doprovod k dobře zvládnutému zpěvu Instrumentální činnost - jednoduché nástroje Orffova instrumentáře - improvizované hudební nástroje k doprovodu zpěvu nebo pohybu - melodický doprovod (ostinato, prodleva) Hudebně pohybové činnosti - hudebně pohybové hry - prvky hry na tělo do rytmu nebo jako doprovod - pochod, pochod se zpěvem - ukolébavka - různé druhy chůze s hudebním doprovodem - pohybové reakce na hudbu - improvizovaný pohyb na poslouchanou hudbu Poslechové činnosti - poslech hudebních skladeb různých žánrů - výchova k toleranci různých žánrů - fanfáry, ukolébavky - rozlišování tónů, zvuků, zpěvních hlasů, vokální a nástrojové hudby - nejznámější hudební nástroje (housle, kytara, klavír, flétna, buben) Seznámení s pojmy z hudební nauky - notová osnova, nota - nota celá, psaní do notové osnovy - první seznámení s houslovým klíčem	

Hudební výchova – 2. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - zazpívá z paměti alespoň 10 písní - dle individuálních možností čistě a rytmicky správně zpívá s doprovodem i bez doprovodu (měkké nasazení, vyrovnávání vokálů, hlavový tón, opora bránice) - při zpěvu se pokusí správně dýchat - vysvětlí význam rozezpívání (prakticky uplatňuje) - zazpívá vzestupnou a sestupnou řadu - melodizuje texty, provádí hudební dialog, při zpěvu reaguje na předejru, mezihru, dohru - reaguje na dirigenta (dynamika, tempo) - vytleská rytmus textů se čtvrtřovými a osminovými hodnotami - vhodně použije dětský instrumentář a improvizované nástroje jako vlastní doprovod k rytmicizaci textu, sborové recitaci, vlastnímu zpěvu - aktivně se zapojí do 3 hudebně pohybových her - ovládá prvky hry na tělo a doprovází tímto způsobem zpěv svůj nebo spolužáků - dokáže pohybem vyjádřit výraz a náladu hudby - zvládá jednoduchý taneční pohyb ve dvojici - zatančí mazurku - dokáže v klidu vyslechnout krátké hudební ukázky různých žánrů - zdůvodní nutnost tolerance v hudbě i jiných oblastech života - vyslechne hru na trubku, klarinet, kontrabas, kytaru, velký a malý buben, dudy, činely a při poslechu rozliší tyto hudební nástroje - vysvětlí rozdíl ve stavbě hudebních nástrojů - při zpěvu se řídí dynamickými značkami	Vokální činnost - osvojování nových písní - zpěv sólo, skupiny, sboru; správná artikulace, vyrovnávání vokálů, měkké nasazení, hlavový tón, opora bránice - pěvecké dýchání, hlasová hygiena - sjednocování hlasového rozsahu c1 – h1 - funkce rozezpívání, praktické provádění rozezpívání - ozvěna, vzestupná a sestupná řada na různé texty - hudební dialog, doplňování dvoutakt. Motivu na čtyřtaktovou frázi, melodizace textu - dynamika, tempo, reakce na dirigenta - stoupání a klesání melodie Instrumentální činnost - rytmická cvičení, rytmicizace textů - práce s dětským instrumentářem a improvizovanými nástroji - melodický doprovod (ostinato, prodléva, dur. kvinta, T a D) Hudebně pohybové činnosti - práce nejméně se 3 hudebně pohybovými hrami - hra na tělo, vzestupná a sestupná řada - pohybové vyjádření hudebního výrazu a nálady (tempo, dynamika) - prvky tanečního pohybu držení ve dvojici, chůze ve 3/4 taktu - mazurka Poslechové činnosti - práce s nejméně 4 poslechovými skladbami - lidová píseň a píseň vytvořená skladatelem; písně pro děti, populární písně pro děti - poslech dětského sboru s doprovodem - ukázka práce dirigenta - tolerance k různým hudebním žánrům - dalšími hudebními nástroji, jejich pozorování a poslech (trubka, klarinet, kontrabas, kytara, velký a malý buben, dudy, činely) Seznámení s pojmy z hudební nauky - dynamické značky, repetice	

- pozná a napíše houslový klíč - umí číst a psát noty podle hodnot, noty požadovaných hodnot dokáže vyhledat v zápisu - slovně charakterizuje podobu not - pozná vzestupnou, sestupnou a lomenou melodii	- houslový klíč; noty půlové, čtvrt'ové. - grafické ztvárnění těchto hodnot (koláč), notová řada a její graf, ztvárnění (schody, klávesnice) - vzestupná, sestupná, lomená melodie	
---	--	--

Hudební výchova – 3. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - zazpívá nejméně 10 písní z paměti - předvede správné rozezpívání a dodržuje pravidla hlasové hygieny - aplikuje další prvky pěvecké techniky (nádechy, frázování, měkké nasazení) - při zpěvu sleduje obrys melodie v notovém záznamu - doplní předvětí a závěti - pokusí se ve skupině zazpívat kánon - reaguje na gesta dirigenta - orientuje se ve složitější rytmicizaci a melodizaci textů - zapojí se do instrumentální hry s doplňováním a obměňováním čtyřtaktové fráze - rytmicky doprovází zpěv svůj nebo svých spolužáků - doplňuje zpěv spolužáků dvoutaktovou mezihrou - dovede se zapojit do 3 hudebně pohybových her - pohybově vyjádří charakter melodie, tempo, dynamiku a citový prožitek hudby - zkouší tančit polku, menuet, polonézu, tvoří pohybové kreaace na rock - taktuje 2/4 takt, i jinak umí vyjádřit lehké a těžké doby - v klidu poslouchá kratší symfonické nebo nástrojové skladby - pozná hymnu ČR a správně na ni reaguje - rozliší hru na akordeon, lesní roh, pozoun, syntetizátor, činely - rozliší hudbu podle její společenské funkce - napíše, čte, vyhledá a označí pomlku (celou, půlovou) - správně do osnovy napíše houslový klíč - rozezná a pojmenuje noty c1 – a1	Vokální činnosti, nácvik písní - práce s písněmi v dur i v moll - rozezpívání, hlasová hygiena - další pěvecké techniky (nádechy, frázování, měkké nasazení, pauza) - melodie postupující v krocích a skocích, melodie lomená - motiv, předvětí, závěti - průprava k dvojhlasu, kánon - změny tempa a dynamiky - rytmicizace a melodizace v 2/4, 3/4, a 4/4 taktu Instrumentální činnosti - instrumentální hra s doplňováním a obměňováním čtyřtaktové fráze - rytmické doprovody ve 2/4 a 3/4 taktu s využitím hodnot půlových, čtvrt'ových - hra dvoutaktových meziher Hudebně pohybové činnosti - práce s nejméně 3 hudebně pohybovými hrami - taneční kroky; třídobá chůze v kruhu, dvoudobá chůze, přísuvný krok - tance starší i moderní (tanec ve dvojicích) - taktování, vyjádření lehkých a těžkých dob Poslechové činnosti - Práce s nejméně 4 poslechovými skladbami (drobné skladby B. Smetany a A. Dvořáka) - Epizody ze života skladatelů poslouchané hudby - Hymna ČR - Hudební nástroje: akordeon, lesní roh, syntetizátor, pozoun, činely (podoba, zvuk) - Hudba k zábavě, slavnostní hudba, hudba k tanci (dříve a dnes) Seznámení s pojmy z hudební nauky - Pomlky, houslový klíč, noty c1 – a1, 4/4 takt	

Hudební výchova – 4. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - zazpívá ve sboru alespoň 10 nových písní, alespoň 5 písní zná z paměti a zazpívá je ve skupině nebo sólo - ve sboru z paměti zazpívá hymnu ČR, uvede základní údaje o její historii - zazpívá staccato, legato, pokusí se přetransponovat slyšené hluboké nebo vysoké tóny do zpěvní polohy - zapojí se do hudební hry s tónovou řadou - rozpozná předvětí a závětí, vytvoří je - zazpívá durovou stupnici na vokály (nebo C dur na jména not) - provede melodizaci a rytimizaci textů, obmění hudební modely - předvede správnou orientaci v notovém záznamu a jeho sledování při zpěvu - technicky správně a rytmicky vhodně použije jednoduché nástroje Orffova instrumentáře - pokusí se o jednoduchý melodický doprovod písně (T,D) - reaguje na předejru, mezihru a dohru - zapojí se nejméně do 4 hudebně pohybových her nebo tanců - improvizuje při tanci - pohybem vyjádří výraz a náladu hudby - izolovaně i při tanci předvede krok poskočný, cvalový a krok se zhoupnutím ve 3/4 taktu - správně taktuje k hudební produkci na 2 a 3 doby - v klidu, ale pozorně vyslechne krátké symfonické, komorní či nástrojové koncertní skladby. Projevuje svou toleranci k různým hudebním žánrům - předvede správný výraz zpěvu písně lyrické, žertovné, slavnostní - rozezná zpěvní hlasy a druhy pěveckých sborů - zazpívá z paměti hymnu ČR, vysvětlí, jak se při hymně chovat (a chová se tak) - uvede základní informace o skladatelích poslouchané hudby - podle zvuku i tvaru pozná pikolu, příčnou flétnu, hoboje, fagot, saxofon - rozliší durovou a mollovou hudební ukázkou (vokální i instrumentální)	Vokální činnosti, nácvik písní - práce s minimálně 10 písněmi v dur i v moll (lidové, umělé, starší i moderní, oblast popu) - hymna ČR, zpěv a základní údaje z historie - sjednocování rozsahu c1 – d2, transpozice - prvky pěvecké techniky (staccato, legato) - prodlužování výdechu - osmitónová řada dur - šestitónová řada moll - půltóny a celé tóny - melodizace a rytmy textů, obměňování modelů - orientace v notovém záznamu Instrumentální činnosti - hra na jednoduché Orffovy nástroje - přehrání melodie jednoduchých lidových písní - doprovod T a D - čtyřtaktová předejra, mezihra, dohra Hudebně pohybové činnosti - nejméně 4 hud. pohybové hry nebo tance - tance - např.: polka, menuet, mazurka, figury pop. taneční hudby (nebo alespoň prvky tanců) - taneční kroky (poskočný, cvalový, kroky se zhoupnutím), taneční improvizace - hra na tělo, taktování na 2 a 3 doby Poslechové činnosti - práce s nejméně 8 poslechovými skladbami (Smetana, Dvořák, Janáček, Mozart ...) - pochod, polka, valčík, menuet, výběr z Lašských tanců - vánoční hudba (koledy, vánoční písně, pastorela, populární vánoční hudba) - zpěvní hlasy a druhy pěveckých sborů - rozlišení melodie a doprovodu - hymna ČR a základní informace o jejím vzniku, chování při hymnách	

- napíše správně výškově noty h – d2, najde je v notovém záznamu, čte noty - správně píše posuvky, pojmenuje je - používá správných tvarů notového písma - vysvětlí, co je stupnice, napíše ji a zazpívá - vyjmenuje tóny stupnice C dur	- epizody ze života hudebních skladatelů poslouchané hudby - seznámení s hudebními nástroji: pikola, příčná flétna, hoboj, fagot, saxofon - odlišování durové a mollové tóniny Seznámení s pojmy z hudební nauky - noty h – h1, c2, d2 - pomocné linky - předznamenaní (obecně) - procvičování notového písma - noty s tečkou, noty osminové - noty na pomocných linkách - stupnice (obecně), stupnice C dur	
--	--	--

Hudební výchova – 5. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - zazpívá ve sboru alespoň 10 nových písní, alespoň 5 písní zná zpaměti. Zazpívá také ve skupině nebo sólo - uvědoměle použije vokální dovednosti získané v nižších ročnících (samostatně, s připomínkou učitele) - pokusí se o dvojhlas - zazpívá stupnici a pokusí se zazpívat kvintakord dur a moll - technicky správně a rytmicky vhodně použije jednoduché nástroje Orffova instrumentáře podle notového (nebo grafického) záznamu - aktivně se zapojí nejméně do 4 hudebně pohybových her a tanců - taktuje na 4 doby - v klidu, ale aktivně vyslechne krátké symfonické, komorní nebo nástrojové koncertní skladby - poslechem i pohledem rozpozná harfu, varhany, tubu a violoncello i další hudební nástroje (z nižších ročníků) - je tolerantní i k hudebním žánrům, které nepreferuje - zná základní informace o uvedených skladatelích (hudebních skupinách) - vysvětlí princip variace	Vokální činnost, nácvik písní - práce s minimálně 10 písněmi v dur i v moll (lidové, umělé, starší i moderní, oblast populární hudby) - upevňování vokálních dovedností získaných v nižších ročnících - sjednocování hlasového rozsahu h – d2 - počátky dvojhlasu - synkopa, triola - stupnice a kvintakord dur a moll - rytmická cvičení Instrumentální činnosti - doprovod pomocí Orffových nástrojů - upevňování získaných dovedností z nižších ročníků - hra doprovodů podle notového záznamu, improvizace doprovodu T a D, pokus o užívání S Hudebně pohybové činnosti - práce s nejméně 4 hudebně pohybovými hrami nebo tanci - kultivované pohyby odvozené z rytmické složky populární hudby, „jazzový“ společenský tanec (charleston, twist, jive), mateník, polka, valčík, mazurka - procvičování pohybových prvků z nižších ročníků - taktování na 4 doby Poslechové činnosti - práce s nejméně 8 poslechovými skladbami v dur i v moll - další hudební nástroje (harfa, varhany, tuba, violoncello) - lidové kapely, rocková kapela, symfonický a velký jazzový orchestr - hudba v chrámu, na zámku, v koncertní síni a k tanci (dříve a dnes) - poslech: lidové kapely, menuet, swingová hudba 30. let, rocková hudba 60. let - významní skladatelé (hudební skupiny) a jejich tvorba (poslech, epizody ze života) - J. S. Bach, Mozart, Janáček, Novák, Beethoven (příp. další – Trojan, Hurník, Eben, Beatles, Presley, Ježek a V + W, Šlitr a Suchý, Olympic apod.) - princip variace	

- čte a píše noty v rozsahu c1 – g2 (i noty s posuvkami) v houslovém klíči - vysvětlí značky, zkratky a cizí slova běžně používané v notových zápisech z 1. – 5. ročníku, reaguje na ně při hudební produkci - použije notové písmo v žádoucích tvarech - realizuje jednoduché rytmické cvičení nebo část notového zápisu (nebo alespoň předvede rytmus říkadla nebo jednoduchého textu) - zachytí rytmus notovým záznamem	Seznámení s pojmy z hudební nauky - Seznámení s oktávami pod i nad dosud používaným rozsahem - Seznámení se synkopou, triolou, stupnicemi dur i moll s jedním # a s jedním b - Ukázka posuvek v předznamenání - Akord - Interval obecně, jména intervalů - Notové písmo: basový klíč - Rytmická cvičení - Vlastní notový záznam	
--	--	--

2. stupeň ZŠ

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Ve výuce hudební výchovy na 2. stupni je důraz kladen především na:

- vnímání hudby jako důležité součásti života jedince a celé společnosti prostřednictvím vokálních instrumentálních, hudebně pohybových, poslechových i jiných aktivit
- chápání hudebního jazyka jako specifické formy komunikace
- získávání orientace v širokém spektru hudebních stylů a žánrů současnosti a minulosti
- pochopení různorodé hudební kultury různých národů a národností
- rozvoji žákovy celkové hudebnosti

Učivo uvedené v učebních osnovách je v rámci školy závazné. Zařazení rozšiřujícího učiva zváží vyučující s ohledem na specifika konkrétní třídy a individuální potřeby žáků.

Do výuky jsou formou integrace průběžně zařazována průřezová témata v souvislosti s aktuálními situacemi a problémy současného světa. Jedná se o následující průřezová témata:

- **Osobnostní a sociální výchova (OSV):** Rozvoj schopností poznávání, Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorganizace, Psychohygiena, Kreativita, Poznávání lidí, Mezilidské vztahy, Komunikace, Kooperace a kompetice, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- **Mediální výchova (MeV):** Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, Vnímání autora mediálních sdělení, Fungování a vliv médií ve společnosti, Tvorba mediálního sdělení, Práce v realizačním týmu.
- **Multikulturní výchova (MuV):** Kulturní difference; Lidské vztahy; Multikulturalita.
- **Výchova demokratického občana (VDO):** Občanská společnost a škola, Občan občanská společnost a stát.
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS):** Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané.
- **Environmentální výchova (EV):** Ekosystémy, Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí.
- **Etická výchova (EtV):** Mezilidské vztahy a komunikace, Důstojnost lidské osoby, Pozitivní hodnocení druhých, Kreativita a iniciativa, Komunikace citů, Interpersonální a sociální empatie, Asertivita, Reálné a zobrazené vzory, Prosociální chování v osobních vztazích, Prosociální chování ve veřejném životě.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Hudební výchova se realizuje ve všech ročnících 2. stupně ZŠ v této hodinové dotaci:

2. stupeň				
Ročník	6	7	8	9
Počet hodin	1	1	1	1

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Český jazyk je vyučován z větší části v nedělených třídách. V případě, že se část výuky odehrává v rámci školního tematického projektu, jsou žáci rozděleni podle předem stanoveného klíče. Vyučování předmětu probíhá v kmenové učebně třídy nebo ve specializované učebně. Alespoň jednou za rok žáci navštíví kulturní představení k danému tématu. Žáci si osvojené dovednosti a znalosti vyzkouší v činnostech organizovaných pro školu a komunitu rodičů a obce.

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel se při veškerých činnostech cíleně zaměřuje také na rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků.

KOMPETENCE K UČENÍ vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení	➤ vedeme žáky k vyhledávání, shromažďování, třídění, porovnávání informací ➤ vedeme k používání odborné terminologie ➤ vedeme k nalézání souvislostí mezi získanými poznatky a využití v praxi ➤ vedeme k využívání vlastních zkušeností a poznatků z jiných předmětů ➤ stanovujeme dílčí vzdělávací cíle v souladu s cíli vzdělávacího programu
KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	➤ vedeme žáky ke správným způsobům řešení problémů ➤ s chybou žáka pracujeme jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	➤ zadáváme úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat ➤ zajímáme se o náměty a názory žáků
KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	➤ vyžadujeme dodržování pravidel slušného chování ➤ umožňujeme každému žákovi zažít úspěch
KOMPETENCE OBČANSKÉ vychovávat žáky jako svobodné občany, plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých, jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a za své životní prostředí, jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	➤ vytváříme prostor pro žáky, aby reflektovali společenské dění ➤ vedeme žáky k tomu, aby brali ohled na druhé

KOMPETENCE PRACOVNÍ vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci, pomoci žákům při volbě jejich budoucího povolání	➤ vyžadujeme dodržování dohodnuté kvality, postupů a termínů
KOMPETENCE DIGITÁLNÍ umožnit žákovi aktivně a smysluplně využívat elektronické hudební nástroje, digitální aplikace i dostupné programy jako nástroje pro reprodukční, produkční i vlastní tvůrčí počiny	➤ motivujeme žáky k zaznamenávání, snímání a přenosu i prezentaci hudby a hudebních i zvukových projektů prostřednictvím digitálních technologií, případně k uplatnění digitálních technologií jako nástroje sebe prezentace v rámci vlastních audiovizuálních projektů ➤ umožňujeme žákovi aktivně a smysluplně využívat elektronické hudební nástroje, digitální aplikace i dostupné programy jako nástroje pro reprodukční, produkční i vlastní tvůrčí počiny ➤ dáváme příležitost žákům zaznamenávat, snímat a přenášet i prezentovat hudbu a hudební zvukové projekty prostřednictvím digitálních technologií, případně uplatnit digitální technologie jako nástroj sebe prezentace v rámci vlastních audiovizuálních projektů

Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (OVO) Hudební výchova 2. stupeň ZŠ

Očekávané výstupy

žák

- *využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách*
- *uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase*

- *reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace*
- *rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků*
- *orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku*
- *zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období*
- *vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění*

Učivo

1. VOKÁLNÍ ČINNOSTI

- 1.1 **pěvecký a mluvní projev** – rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, hlasová nedostatečnost a některé způsoby její nápravy, mutace, vícehlasý a jednohlasý zpěv, deklamace, techniky vokálního projevu (scat, falzet apod.), jejich individuální využití při zpěvu i při společných vokálně instrumentálních aktivitách
- 1.2 **intonace a vokální improvizace** – diatonické postupy v durových a mollových tóninách, improvizace jednoduchých hudebních forem
- 1.3 **hudební rytmus** – odhalování vzájemných souvislostí rytmu řeči a hudby, využívání rytmických zákonitostí při vokálním projevu
- 1.4 **orientace v notovém záznamu vokální skladby** – notový zápis jako opora při realizaci písně či složitější vokální nebo vokálně instrumentální skladby
- 1.5 **rozvoj hudebního sluchu a hudební představitivosti** – reprodukce tónů a melodií, zachycování rytmu popřípadě i melodie zpívané (hrané) písně pomocí grafického (notového) záznamu
- 1.6 **reflexe vokálního projevu** – vlastní vokální projev a vokální projev ostatních, hledání možností nápravy hlasové nedostatečnosti (transpozice melodie, využití jiné hudební činnosti)

2. INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI

- 2.1 **hra na hudební nástroje** – nástrojová reprodukce melodií (motivků, témat, písní), hra a tvorba doprovodů s využitím nástrojů Orffova instrumentáře, keyboardů a počítače, nástrojová improvizace (jednoduché hudební formy)
- 2.2 **záznam hudby** – noty, notační programy (např. Capella, Finale, Sibelius) a další způsoby záznamu hudby
- 2.3 **vyjadřování hudebních i nehumánních představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje**
- 2.4 **tvorba doprovodů pro hudebně dramatické projevy**

3. HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- 3.1 **pohybový doprovod znějící hudby** – taktování, taneční kroky, vlastní pohybové ztvárnění
- 3.2 **pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla** – pantomima, improvizace
- 3.3 **pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby** – tempové, dynamické, rytmicko-metrické, harmonické

3.4 **orientace v prostoru** – rozvoj pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách

4. POSLECHOVÉ ČINNOSTI

4.1 **orientace v hudebním prostoru a analýza hudební skladby** – postihování hudebně výrazových prostředků, významné sémantické prvky užitě ve skladbě (zvukomalba, dušermalba, pohyb melodie, pravidelnost a nepravidelnost hudební formy) a jejich význam pro pochopení hudebního díla

4.2 **hudební dílo a její autor** – hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly, dobou vzniku, životem autora, vlastními zkušenostmi (inspirace, epigonství, kýč, módnost a modernost, stylová provázanost)

4.3 **hudební styly a žánry** – chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince i společnosti, kulturním tradicím a zvykům

4.4 **interpretace znějící hudby** – slovní charakterizování hudebního díla, vytváření vlastní soudů a preferencí

Hudební výchova – 6. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - orientuje se v not. grafickém záznamu - vědomě využívá správné pěvecké návyky. - orientuje se v písních homofonního a polyf. typu - orientuje se v proudu znějící hudby -vnímá form. strukturu díla - využívá individuálně hru na hud. nástř. - uplatňuje kreativitu a originalitu - orientuje se v proudu znějící hudby -vnímá form. strukturu díla - dtto - využívá individuální hru na hudební nástroj - všímá si souvislostí mezi hudbou a jinými druhy umění - dtto - využívá hudebně- pohybové dovednosti - rozeznává některé žánry pop. hudby	- zákl. hudební pojmy: not. osnova, nota, tón, stupnice, tónina - folklor- lid. písně a jejich druhy - umělá píseň- st. hymna - vícehlas-kánon- zpěv písní - lidové kapely - lidový dvojhlas - píseň a její hudební forma (malá písňová forma, rondo, variace) - vánoce-vokální a instrumentální hudba- - zpěv a hra na hud. nástř. - hudební výrazové prostředky (melodie, rytmus, tempo, harmonie) - hudební seskupení-sólo, duo... - hud. nástroje- skupiny - hudební divadlo- opera, opereta - česká národní opera-Smetana, Dvořák - hudba a tanec - muzikál - střední proud, folk	

Hudební výchova – 7. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - vědomě využívá správné pěvecké návyky - orientuje se v grafickém záznamu skladeb - uplatňuje pravidla hlas. hygieny - diriguje dvoučtvrtový, tříčtvrtový a celý takt - orientuje se v písniích homofonního a polyf. typu - orientuje se v proudu znějící hudby -vnímá form. strukturu díla - využívá individuálně hru na hud. nástr. - uplatňuje kreativitu a originalitu - orientuje se v proudu znějící hudby - vnímá form. strukturu díla - dtto - využívá individuální hudebně-pohybové dovednosti - vyjadřuje pohybem znějící hudbu - reaguje na změny znějící hudby - orientuje se v proudu znějící hudby - všímá si souvislostí mezi hudbou a jinými druhy umění - rámcově se orientuje ve vokálním projevu nonartif. hudby - slovně dokáže vyjádřit znějící hudbu	- folklor- lidové písně -jejich druhy - lidový dvojhlas - lidský hlas- hlasová hygiena - lid. hlas v hudbě - rozdělení hlasů - polyfonie a homofonie - kánon- zpěv písní - lidový dvojhlas - vokální polyfonie – Lasso, Palestrina - instrumentální polyfonie- fuga (J. S. Bach) - vánoce-vokální a instrumentální hudba - hudební formy- koncert (Bach, Vivaldi) - hudební formy- sonáta, - sonátová forma (L. van Beethoven) - hudba a tanec - lidové tance - společenské tance (polka, valčík) - hudba a tanec (pantomima, balet, výrazový tanec) - hudební formy- symfonie (Hayden, Mozart) - symfonická báseň (B. Smetana) - hudební divadlo- opereta, - muzikál - populární hudba - žánry	

Hudební výchova – 8. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák - využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách - správně využívá pěvecké návyky a pravidla hlas. hygieny - orientuje se v notovém (grafickém) záznamu melodie - dokáže charakterizovat znějící hudbu nonartific./ artificiální - je schopen animačními prostředky přiblížit pravěkou hudbu - orientuje se v písních homofonního a polyf. typu - rámcově se orientuje ve vokálním projevu písní růz. žánrů hudby nonartif. - využívá individuálně hru na hud. nástroje. - uplatňuje kreativitu a originalitu - orientuje se v písních homof./ polyf. typu - vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění - rámcově se orientuje v žánrech populární hudby - vyhledává a všímá si souvislostí mezi hudbou a jinými uměleckými druhy - vnímá užité výrazové prostředky - osvojuje si hudebně- pohybové dovednosti a na základě individuální pohybové vyspělosti předvede jednotlivou pohybovou vazbu - vyhledává a všímá si souvislostí mezi hudbou a jinými uměl. druhy - vnímá užité výrazové prostředky - dtto - rámcově se orientuje ve vokálním projevu písní růz. žánrů hudby nonartif. - zařadí slyšenou hudbu do stylového období - porovnává ji s dalšími skladbami	- hlas. hygiena, mutace - lidový dvojhlas - intonace v dur a mol tónině - noty - hud. značky - intervaly - metrum - rytmus - tempo - artificiální a nonartificiální hudba - původ hudby- pravěk, starověk - původ moderní populární hudby - středověká hudba- chorály, rytířský zpěv - hudba jedno/ více- hlasá, - dvojhlasý zpěv - klasický jazz- dixieland - L. Armstrong - vánoce v hudbě instrum. a vokální - hudební renesance - hudba duchovní a světská - swing- 30. a 40. Léta (Elington, Goodman, Miller) - hudební baroko- Bach, Händel, Vivaldi - Rock ' n ' roll - country, western - klasicismus-Haydn, Mozart, Beethoven - romantismus – hlavní představitelé (Schubert, Chopin, Verdi, Bizet) - populární hudba 60. léta (Beatles) - populární hudba 70.- 80. léta (hard rock, disco, punk, regge, heavy metal, rap)	

Hudební výchova – 9. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - využívá své individuální schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách - využívá správné pěvecké návyky a pravidla hlasové hygieny - orientuje se v notovém (grafickém) záznamu melodie - dokáže charakterizovat znějící hudbu nonartific./ artificiální - rozpoznává některé z tanců a na základě individuální pohybové zkušenosti je předvede - orientuje se v písních homofonního a polyf. typu - vyhledává a všímá si souvislostí mezi hudbou a jinými druhy um. - orientuje se v proudu znějící hudby - vnímá užité hud. Výrazové prostředky - rámcově se orientuje ve vokálním projevu písní růz. žánrů hudby nonartif. - využívá individuálně hru na hud. Nástroje - uplatňuje kreativitu a originalitu - využívá indiv. hru na hud. nástroje - vyhledává a všímá si souvislostí mezi hudbou a jinými uměleckými druhy - zařadí na základě individuálních schopností a získaných dovedností slyšenou hudbu do stylového období - dtto - rámcově se orientuje ve vokálním projevu písní růz. žánrů hudby nonartif. - reprodukuje ji na základě svých individuálních schopností a dovedností - vyhledává a všímá si souvislostí mezi hudbou a jinými uměleckými druhy	- správné nasazení tónů, Hlas. Hygiena, mutace - lidový dvojhlas - intonace v dur. a mol. tónině - noty - hudební značky, atd - počátky hudby v Čechách - středověká hudba - počátky české popul. Hudby – polka, valčík - česká hudební renesance (K. Harant, J. C. Vodňanský) - hudba duchovní a světská (trojhlasý zpěv) - české hudební baroko (A. V. Michna, P.J. Vejvanovský, J.D. Zelenka, B. Černošský) - Česká populární hudba, 20. léta - Vánoce- instrum. a vokální hudba - Jazz a swing v české hudbě (Ježek, Voskovec, Werich) - trampská píseň - český hudební klasicismus (J.V. Stamic, J.S. Dusík, P. Vranický) - český hudební romantismus (Smetana, Dvořák, Fibich) - divadla malých forem - Semafor (Suchý, Šlitr) - populární hudba- 60. léta- big beat - populární hudba, 70. a 80. léta - česká vážná hudba – 20. st. (L. Janáček, B. Martinů, V. Novák)	